

POL. SPLETKE RUDARSKIH VODITELJEV.

Farrington in John Walker sta podpirala na primarnih volitvah kandidaturu illinojskega guvernerja Smalla.

KAPITALISTIČNO ČASOPISJE Z VESELJEM KOMENTIRA DELAJSKO RAZDOVOJE- NOST.

Peoria, Ill. — Za uvod k pričakovani borbi med Frankom Farringtonom kot predsednikom illinojskih Zdrženih rudarjev in njegovimi nasprotniki je 562 delegatov, ki se vdeležujejo svoje redne konvencije, poslušalo mirno in precej brezbrizno delavskega govornika, ki so povzdigovali vodstvo njihne organizacije v devetih letih.

V zadnjih letih ni imela še nobene državna konvencija tako zapletenega položaja pred sabo, kakor ga ima letošnja, oziroma sedanja. Med mnogimi spornimi točkami je tudi ona o političnem delovanju Franka Farringtona guvernerja Smalla v korist na zadnjih primarnih volitvah. Nadalje bi delegatje tudi radi izvedeli, kako to, da je Farrington kar čez noč presedlal ter se vpregel v politični voz narodnega predsednika Zdrženih rudarjev, v volje Johna L. Lewisa, s katerim je bil v neprijateljskih odnosih poprej.

L. 1921. se ni predsednik kanaskih rudarjev Aleksander Howat prav nič zmenil za industrijsko razsodišče, ki ga je organiziral guverner Allen za razsojanje in poravnavanje sporov med delavci in delodajalci. Howat je kljub temu oklical stavko. To ga pa je vrlo v zapor, kakor ga je Lewis odstavil od unijskega predsedništva. To je še povečalo spor med Lewisom in Farringtonom, ki je tedaj zagovarjal Howata ter se potegoval zanj.

Na zadnji rudarski konvenciji v Indianapolisu je Farrington presedlal ter prestopil v Lewisov tabor na veliko začudenje svojih pristavev.

Rudarji, ki štejejo okoli 100.000 članov, so imenovali rudarja Johna Walkerja za predsednika državne delavske federacije.

Na zadnjih priznanih volitvah je John Walker zasedel s Viktorjem Olandrom, ki je tajnik ome-

(Dalje na 3. strani.)

Nemška vlada se je ustrašila izgredov.

Prepovedala je monarhistične demonstracije. — Ljudska stranka se je izrekla za koalicio s nacionalisti.

Berlin, 15. maja. — Pruski minister za notranje stvari Severing je prepovedal nadaljnje "nemške dneve" monarhistov. Vlada izjavlja, da dogodki v Hallu dne 11. maja se ne smejo nikjer več ponoviti.

Stresemannova ljudska stranka je imela včeraj zborovanje, na katerem je zaključila, da bodo njeni poslanci podpirali Dawesov načrt, toda stranka ne sme iti v koalicio s socialisti, pač pa naj gleda, da bo nacionalisti bodoči ministrski predsednik. To pomeni, da je stranka prešla na desnico.

Generalna stavka rudarjev v Porurju in Gornji Šleziji se nadaljuje. Socialisti in komunisti se radujejo zmage v Franciji in čestitajo francoskim sodrugom.

Potres v Karnskih Alpah.
Rim, 15. maja. — Močan potres je danes obiskal okoliš Karnskih Alp. Več vasi in ena cerkev je v razvalinah. Prebivalci Ampezza so v velikih panikah.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto jasno in toplo. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 60, najnižja 48. Sonce izide ob 5.29, zaide ob 6.02.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Senatni preiskovalni odsek oprostil senatorja Wheelerja.

Delegatje illinojske rudarske konvencije soglasno povabili Howata na zbor.

Hughes in ameriški militaristi žalujejo za Poincarejem.

Kongresnik Berger predlaga nacionaliziranje železnice, brzojava in telefona.

Kongresnik Langley dobil dve leti zapora.

Fanatični duhovni zahtevajo "plavo postavo" v Columbia Districtu.

Inozemstvo.

Francoski socialisti aklicali konvencijo, ki naj odloči, če stopijo v vlado.

Radikalni socialisti v Franciji so za izpraznitev Porurja in brez-pogojno priznanje svetovet.

Nemška vlada prepovedala nadaljnje monarhistične demonstracije.

Vlade male entente v velikih skrbih radi Poincarejevega padca.

Rusija je pripravljena za obrambo, je izjavil Rikov.

Nova verska vojna ogroža Irako.

Vest o smrti dr. Sunjatsena je potrjena.

Francosko volitve in ameriška politika.

Poraz Poincarejeve vlade na splošnih francoskih državnih volitvah je, kakor izgleda, vseh skoraj vsem elementom v Washingtonu razen državnemu tajniku Hughesu in vojnemu diplomatu, mogoče bloku. Mnogi najbolj nazadnjaški politiki v kongresu so veseli tega velepomembnega dogodka, saj so se jeli čutiti in uvideti, da je Poincarejeva politika glede nemškega Porurja škodljiva ameriški trgovini in kupčiji. Nova francoska vlada bo opustila vojaško okupacijo industrijske Nemčije ter se usvetedno jela porazgovarjati z Zdrženimi državami o tem, kako poravnati vojni dolg v znesku po \$4.000.000.000.

Konferenca za nujno vnanjo politiko, sestojeca iz progresivnih skupin v obeh kongresnih zbornicah in iz progresivnih voditeljev Emeškega in delavskega gibanja, pričakuje največ iz izida francoskih in nemških volitev. Senatorji Frazier, Howell, Magnus Johnson, Ladd in Wheeler pa poslanci Beck, Evans, Nelson, Keller, Sinclair in drugi so se pridružili apelu, sprejetemu na konferenčni seji dne 28. aprila in poslanemu po kablju v Nemčijo in Francijo. Apel je pozval volilce v obeh deželah, naj zadajo s svojimi glasovi smrti udarec imperijalistom in militaristom. Nemško ljudstvo je odklonilo monarhistični program pred dobrim tednom dni, a Francozje so sedaj pognali diktatorskega Poincareja s vladnega krmla.

Državnemu tajniku Hughesu to nikakor ne prija. To pa zato ne, ker je njegova politika obračala vodo na Poincarejevo mlin. Morgan je s zlatom podpiral nazadnjaški režim na Francoskem in še prednedavnim je moral položiti na tehtnico nadaljnjih \$100.000.000, da je bil rešen frank. Hughes je bil obvisel o tej barantiji, še preden je bila sklenjena. Senator Shipstead je zahteval preiskavo, ki bi naj dognala, v koliko je imel Hughes v tej zadevi svoje prste vmes. To svojo zahtevo je podprl s tem, da je opozoril senat na to, kako hitro so bile Zdržene države zapletene v svetovno vojno potem, ko je Morgan posodil Angleščem \$400.000.000. Shipstead je vprašal, če bo Morganovo posojilo Franciji za poraglo Zdrženih držav v novo vojno, da rešijo francoski kredit. Hughes ima sedaj pred sabo na misli dejstvo, ki dovolj jasno priča o tem, kakšno razpoloženje vlada na Francoskem. Časopisje, ki hlaščajo Morganu, je še pred kratkim trdilo, da je francoski

(Dalje na 3. strani.)

ODSEK RAZBRE- MENIL SENATOR- JA WHEELERJA.

V senatnem republikanskem taboru se obeta huda nevihta, ker je Borahov odsek izpustil obtoženega senatorja za nedolžnega.

SENATOR STERLING BO ZA- GOVARJAL PRAVOSODNI DE- PARTMENT.

Washington, D. C. — Poročilo Borahovega odseka, ki je popolnoma razbremenilo sen. B. K. Wheelerja iz Montane vsake krivde in kazni, utegne izzvati velik vihar v senatnem republikanskem taboru. Stirijski odsekovi člani so se izrekli za senatorjevo nedolžnost, eden pa proti njej.

Manjšinsko poročilo, ki bo zagovarjalo pravosodni departament, bo predložil senator Thomas Sterling iz Južne Dakote.

Potem bo senator Borah predložil resolucijo, ki bo zahtevala glasovanje o njegovem poročilu. Pripravljen je tudi govoriti pred senatom o tej zadevi, ki dela toliko preglejav mnogim njegovim republikanskim bratcem.

Razgall bo vse metode, s katerimi sta hotela pod Daughters-Burnsov režimom pravosodni departament in pa tajništvo republikanskega narodnega odbora spraviti senatorja Wheelerja v kašo.

Odstop Johna T. Adamsa in Wm. J. Burnsa je še pripisati temu položaju, in senator Borah ima del mernik pripravljenega streliva.

Odsek je popolnoma razbremenil senatorja Wheelerja s 4 prot 1 glas. Tisti, ki so glasovali s svojim načelnikom s. Wheelerjevo razbremenitev vsake krivde in kazni, so senatorji Caraway iz Arkansasa, Swanson iz Virginije in McNary iz Oregona.

Senator Sterling je ugovarjal. Vprašan pa je bil, če ima kake tehtne vzroke za svoje ugovaranja. On ni mogel doprinesti nobenega dokaza, ali rekel pa je, da hoče zagovarjati pravosodni departament, ker se mu zdi njegovo postopanje popolnoma upravičeno.

Senator Wheeler ni podal nobene posebne izjave, ko je izvedel, da ga je preiskovalni odsek popolnoma razbremenil vsake krivde in kazni. Rekel pa je, da govori poročilo samo zase, in da bo zahteval sodno obravnavo v Montani. Kakor upa, bo pravosodni tajnik na podlagi odsekovnega poročila ustavil postopanje pravosodnega departamenta.

Angloška točka v priselniki osnovi.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Po 1. juliju 1927 bo lahko prišlo na leto 91.000 Angležev v Zdržene države, če postane priselniki prodloga, ki je sedaj pred konferenčnim odsekom, postava. Ko je poslanec Sabbath iz Chicaga razpravljal v poslanski zbornici o tej klavzuli, je dokazal, da bo po odmerjanju narodnega izvora nemškega imigracija omejena na letnih 22.000 ljudi, šandinavska na 5.000 in druge na ališne postavke.

Progresivni senatorji so šele sedaj uvideli in izpoznali to neumnost v konferenčni predlogi, čeprav je bila sprejeta že v obeh kongresnih zbornicah. Točka je pod številko 11 v konferenčnem poročilu. Shipstead, Norris in tovariši nameravajo izločiti to točko s tem, da bodo izpodbijali poročilo v celoti.

S PROHIBICIJO JE VEDNO SLABŠE.

Washington, D. C. — Prohibični komisar Haynes poroča, da je bilo meseca aprila pripravljenih 4573 slučajev kršenja prohibicijske postave. To je dvakrat toliko kot v marcu. Največ kršitev je bilo v New Yorku, New Jerseyu in vzhodni Pennsilvaniji.

Dr. Sunjatsen, veliki Kitajec, je umrl.

Prvi predsednik kitajske republike in veliki borec za pravice kitajskega delavstva, je preminul v Kantonu.

Hongkong, 15. maja. — Dr. Sunjatsen, predsednik južne kitajske republike, je včeraj umrl za vnetjem možganov. Vest je uradno potrjena.

Smrt dr. Sunjatsena bo nedvomno imela velike posledice za notranje razmere na Kitajskem.

(Kratka vest, da je umrl dr. Sunjatsen, veliki kitajski revolucionar, čigar ime je bilo v zadnjih trinajstih letih znano po vsem svetu, je gotovo pretresala vsa papredni svet. Kitajsko zatirano ljudstvo je izgubilo s njim svojega največjega bojevnika in zagovornika. Sunjatsen je bil rojen 1866. v Heunglanu, sin kmeta. Ameriški misijonar ga je naučil angleščine. Ko je dovršil nižje in srednje šole v Kantonu, je šel na univerzo v Hongkong, kjer je leta 1892 postal doktor medicine. Nekaj časa je praktičiral zdravljenje v portugalski koloniji Macao, toda njega je bolj zanimala politika. Vrnil se je v Kanton — aredišče vsakega napredka na Kitajskem — in organiziral mladokitajsko stranko. Leta 1895. je moral bežati iz domovine radi svoje rebelne aktivnosti. Šel je na Japonsko, potem v Honolulu, Ameriko in v Anglijo; kamor je prišel, je med kitajskimi imigranti organiziral revolucionarno društvo. V oktobru 1911. se je vrnil na Kitajsko in vodil veliko revolucijo, ki je strmoglavila dinastijo Mandžu in porodila republiko. On je bil izvoljen prvim predsednikom. Leto pozneje je odstopil predsedništvo Juanškaju in se posvetil delu za ekonomski preporod kitajske republike. Tedaj je Juanškaj začel zlorabljati svojo oblast in sanjal je o diktaturi. Bile so revolte in intrige in Juanškaj je izdal republiko ter odšel za nekaj časa monarhijo v Peking. Dr. Sunjatsen je sopro bežal na Japonsko, a kmalu se je vrnil in organiziral južnokitajsko republiko, ki ni še danes priznala režima v Peking.

Langley dobil dve leti zapora.

Covington, Ky. — Poslanec John W. Langley je obsojen na dve leti zapora v atlantski jetišnici. Tako je ukrenil zvezni sodnik A. M. J. Cochran potem, ko je točena izpustna poret za krivca v žganjarski aferi iz l. 1921.

Miliona Lipschutza iz Philadelphije in Walterja Careyja iz Cantona, O., pa Hutha iz Alliance, O., je zadel ista kazen v isti jetišnici.

Sodnik Cochran je naznanil svojo sodbo-potem, ko je odklonil predlog za novo obravnavo. Langley je ugovarjal razsodbi ter trdil, da je nedolžen. Sodnik pa je bil malo drugačnega mnenja. Dejal je, da se je poslanec najhujše pregrešil s tem, da je poskušal podkupiti vladnega uradnika Collinsa.

Langleyjevi pravni zastopniki so naznanili, da ne bo prostovoljno izstopil iz kongresa.

Kaj bo poslanska zbornica ukrenila v tem oziru, se danes še ne da reči. Ali na vsak način pa mu bo prepovedala vstop v zbornico, dokler ne doseže nove obravnave in oprostitve.

LEGIJA IN MIROVNA LIGA.

Chicago, Ill. — Župan Dever se je rajši umaknil na poštino, kakor pa da bi govoril na otvoritveni seji mednarodne poletne šole ženske mednarodne lige za mir in svobodo, ki se snide prihodnje soboto v prostorih čikaškega šenškega kluba. Župan odide na svoje pomladanske počitnice danes.

Ameriška legija se s vsemi močmi protivi temu, da bi čikaška univerza dovolila Mandellovo dvorano za ligne skupščine in seje.

Izpraznitev Porurja in priznanje Rusije!

To sta dve glavni točki programa radikalnih socialistov v Franciji, ki sestavijo novo vlado. Prelom z Vatikanom je tudi na dnevnem redu. Herriot je povabil voditelje levičarskih strank na sestanek. Mednarodni socialisti še ne vedo, če pojdejo v vlado; ako pojdejo, bodo zahtevali zunanje ministritvo zase. Anatole France pozdravlja zmago.

Paris, 15. maja. — Francoska socialistična stranka je sklicala izredno konvencijo za 2. junija. Konvencija odloči, če socialisti lahko stopijo v vlado v koalicio s radikali.

Paris, 15. maja. — Program radikalnih socialistov, ki so najmočnejša stranka v novem francoskem parlamentu in bodo najbrž imeli največ ministrov v novi vladi leve, vsebuje — kot se doznava iz jako zanesljivih virov — sledeče glavne točke:

1. Vojška, ekonomska in finančna izpraznitev Porurja, ako Nemčija sprajma Dawesov repacijski načrt.

2. Popolno priznanje Unije sovjetskih socialističnih republik brez oziroma stališče moskovske vlade glede francoskih posejil. Vprašanje dolgov se reši posamej s pogajanjem.

3. Francosko poslanstvo v Vatikanu se odpravi in Francija sopro pretrga vse stike s rimskokatoliško cerkvijo.

4. Zakon za dekretiranje narod, katerega je Poincare usilil stari zbornici se odpravi.

5. Novi davčni zakon, ki ga je Poincare diktiral stari zbornici na predvečer volitev, mora biti revidiran. Davki se tako poravnajo, da bodo vsi brez plačevali vojni profitarji; če ne bo to zadostovalo, se uvede omejeno prevzete kapitala.

Paris, 15. maja. — Edouard Herriot, vodja radikalnih socialistov, ki bo najbrž bodoči ministrski predsednik Francije, je včeraj odšel nekam na deželo, kamor je povabil zaupnike drugih levičarskih strank v svrhu, da se domeni o organiziranju nove zbornice in vlade. Internacionalne socialiste zastopa Leon Blum.

Internationalni socialisti se še niso odločili, da li pojdejo v vlado s radikali in drugimi liberalnimi elementi, ki nosijo socialistično ime. Dobiti morajo prej dovoljenje od internacionalce. Doslej so se francoski socialisti strogo držali principa, da ne smejo sedeti v buržoasni vladi. Dotičniki, ki so kršili ta princip — kot Briand in Viviani — so bili izključeni iz stranke. Toda danes je drugače, in internacionala najbrž ne bo nasprotna vstopu v vlado. V tem slučaju bodo socialisti zahtevali portfelj zunanjega in notranjega ministritva.

Komunisti, katerih bo 26 v novi zbornici, so blok zase. Oni zahtevajo, da se takoj izprazni Porurje, podeli splošna amnestija vsem političnim kršiteljem — vključno s Josephom Caillauxa — prizna (Dalje na 3. strani.)

VELIKA JAVNA DEBATA.

Chicago, Ill. — V nedeljo, t. j. dne 18. t. m., se vrši v gledališču Studebaker, 448 S. Michigan Blvd. v Chicagu, velika javna debata med znanim svobodomislem PERCY WARDOM in s duhovnom drjem, Carlyle Summerbellom o vprašanju "Ali more biti človek s moderno kulturo kristjan?" Duhoven bo poskušal dokazati, da more biti, a svobodomislec Ward pa mu bo izpodbijal tisto dokazovanje s dejstvi, ki jih je dognala moderna veda.

Dr. Summerbell igra važno vlogo v borbi med modernisti in fundamentalisti na strani fundamentalistov. Mr. Ward pa je že neketokrat dokazal, da je velik mislec in izvrsten govornik. Ker bo debata zelo živahna in zanimiva, je svetovati vsem, ki jim pripiše čas, da jo gredo poslušat. Debata se prične ob enajstih dopoldne. Vstopnina znaša 50c za osebo.

Mala ententa žaluje za Poincarejem!

Velika skrb v Pragi in Belgradu, največja pa v Bukarešti. — "Kaj bo s našimi pogodbami?" — Nemčija se boji francosko-ruskega sporazuma.

Dunaj, 15. maja. — Zmaga socialističnega bloka v Franciji je nemalo poparila vlade male entente, ki so poslušno sledile Poincarejevi imperialistični politiki. V Pragi in Belgradu je zavladala velika nervoznost, največja pa v Bukarešti, kajti Rumunija je tik pred volitvami sklepala svez s Poincarejevo vlado proti Rusiji. Jugoslavijo, Čehoslovakijo in Rumunijo zdaj skrbi, kaj bo s militarističnimi pogodbami, ki so jih sklenile s Francijo. Ali se bo nova francoska vlada držala pogodb?

Berlin, 15. maja. — Nemška vlada se že kesa, da je tako nepredvidno zavzela v trgovski prelom s sovjetsko Rusijo. Vesti iz Pariza, da bo nova francoska vlada priznala sovjetske in sklenila s njimi najliberalnejše pogodbe, so oplašile nemške kroge.

Kakor kaže, bo nemška vlada zdaj sklenila popraviti napako. Policijski komisar Weiss v Berlinu, ki je odgovoren za vlom v prostore ruske trgovske misije dne 3. maja, je bil včeraj poslan na dolgo poditnice, s katerih se najbrž nikoli več ne vrne politično.

Rusija je pripravljena, pravi Rikov.

Leninov naslednik je dejal na kongresu, da je rdeča armada dovolj močna za Poljsko in Rumunsko. Zinovjev poroča o napredku stranke.

Moskva, 15. maja. — Aleksij I. Rikov, predsednik sveta ljudskih komisarjev, je dejal danes na kongresu ruske komunistične stranke, da SSSR, smanjšuje armado kljub temu, da se Evropa pripravlja na novo vojno.

"Mi se ne moremo oborečiti tako hitro kakor Anglija in Francija, toda za Poljsko in Rumunijo smo dovolj močni. Ker je navada evropske buržoazije, da pošilja večinoma lakaje na bojišče, upamo, da naša armada delavcev in kmetov lahko natepe lakaje, kadarkoli nas napadejo."

Zinovjev je dejal v svojem poročilu, da je tretja internacionala pokazala velik napredek v Indiji, Kitajski in je ena največjih strank na Japonskem. Velike volilne zmage v Nemčiji, kjer so komunisti posedmerili svoje glase, in na Francoskem so delo tretje internacionala, je rekel Zinovjev.

METODISTI PROTI VSAKI VOJNI.

Springfield, Mass. — Metodistovski generalni konferenčni odbor je v imenu svoje cerkve glasoval s 76 proti 77 glasov za to, da priporoči generalni konferenčni resolucijo, po kateri se metodistovski cerkve ne bo vdeležila nobene več vojne.

Niti ne v samoobrambi, niti ne v obrambi človečanstva.

Amendment k tej resoluciji za izjemo v slučaju, če je treba braniti deželo pred sovražnikom in pomagati človečanstvu, je bil odklonjen s 59 proti 41 glasovom.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$3.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in na inostranstvo \$5.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepu n. pr. (Maja 31-24) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom postala naročnina. Posvetite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

SLIKE IZ NASELBIN.

Krayn, Pa. — Poročali smo že o zadevi sobrata Jožefa Gantarja, člana S. N. P. J., ki se nahaja v bolnišnici za umobolne v Blairsville še nad tri leta. Da smo člani in rojaki tu v Kraynu izvedeli za njegov pomilovanja vreden položaj, je zasluga našega brata Jerneja Kokalja, zastopnika Prosvete, ki je na svojem potovanju mudec se tukaj poročal o neprijetnem položaju sobrata Gantarja. Kot že poročano smo se rojaki tu tudi zavzeli, da pomagamo siromaku, ako le moremo. Po par obiskih v bolnišnico smo sprevideli, da je rojak J. Gantar iztekel ali velike pomote ali pa izrabljene nevednosti. Radi malega pretepa je prišel nesrečni brat Gantar pred sodnijo; dasi je bil popolnoma ali vsaj le deloma nedolžen, je bil spoznan krivim ter obsojen na tri mesece zapor. Brat Gantar pa si je svojo nesrečo toliko gnal k sreči, da je bil spoznan v westmorelandski okrajni ječi za nepopolno normalno zdravega. Bil je poslan v državno umobolnico, kjer smo ga pa pri obiskih spoznali, da je brat Gantar umno zdrav. Najeli smo zdravnika in advokata, da siromaka rešimo iz neprijetnega položaja. Da to dosežemo, moramo seveda računati na stroške. V ta namen smo pobirali prostovoljne prispevke in kupili smo uro in verigico, ki ima prinesiti kaj dobrička za rešitev brata Gantarja. Več itevilk je vzel brat Jernej Kokalj, kateri se trudi, da pomaga siromaku na svobodo.

Cela zadeva je zdaj v rokah državnih oblasti. Prišli smo tako daleč, da že upamo, da bomo dobili brata Gantarja na svobodo, pod pogojem, da gre v staro domovino. O vsem tem smo že obvestili njegove brate v stari domovini, od katerih smo prejeli odgovor, da ga rade volje sprejmejo domov.

Dobiti človeka iz umobolnice je veliko posla in oprava, pa še jo dotičnik bolan ali zdrav. Saj so nam taki slučaji znani, kake tekoče so šle brez denarja, kjer je treba vse izprostiti od dobrodušnih rojakov. Dne 3. maja smo morali spet par rojakov v Johnstown, da smo izpolnili listine, katere je poslal advokat v Washington, D. C. Vsa stvar bo še vzela kaka dva meseca, zato je prosimo darovalce in iste, ki so kupili številke, da blagovolijo potrpeti, ker kakor hitro bo vse v redu, bomo vse natanko poročali o darovalcih, kakor tudi to, kdo bo dobil uro z verigico.

Brat Jernej Kokalj deluje na vse mogoče načine, da bi siromaka rešili čimprej mogoče. Vsak dar in ikupilek za prodane številke pošlje takoj na naše društvo. Prosim torej še enkrat vse darovalce potrpljenja.

Novice ni posebnih v naši naselbin, da bi zanimali rojake sirom Amerike. Kakor hitro bo kaj nove, bomo poročali. Premogorovov je tukaj šest, in sicer v Dunlu trije ter v Kraynu trije. Delamo po dva do štiri dni v tednu, izveniš en roj ne dela še od prvega aprila. Vendar je upanje, da bo začel v kratkem obratovati.

Z bratskim pozdravom vsem! — Frank Naglič.

Ridgeway, Pa. — V tej okolici je precej Slovencev, kateri smo po večini gospodarji in delamo s "polno paro", še nam le vremenški bogovi dopustijo. Plače so bolj male, kot povsod. Kadar je po tovarnah slab obrat, tedaj so lesni magnatje vedno veseli in zadovoljni, kajti hitro lahko niso plače. Kot se sliši, se kompanija letos veseli, ker prihaja iz mest dosti ljudi za delom, kar je vse v korist družbi.

Rojak pravi: Ako bom bolj malo zaslužil, bom pa leto več v Ameriki. Kot je znano, gospodarji nismo tu v nikakrni uniji, torej nam lahko komandirajo kakor srbski oficir slovenskemu vojaku.

Društvo št. 504 dobro napreduje. Dasi je še zelo mlado, šteje 30 članov. Zahvaliti se moramo bratu predsedniku in tajniku I. Klančarju za točno in brezplačno uradovanje. Vsekakor pa apeliramo na vse člane društva št. 504 v Ridgewayu, Pa., da prispevamo pri prihodnjem assessmentu nekoliko za plačo tajniku. Blagajna, vsi veste, da je še šibka in ne moremo črpati iz nje. Torej prispevajte vsak malo za povračilo truda tajniku.

V imenu vsega društva se tudi lepo zahvalim mr. Leo Kosniku, ki je dal brezplačno prostore za obdržanje sej. Le tako napre-

za napredek našega društva. Pozdrav vsem gospodarjem od — gospodarja.

Sv. Inkvizicija.

Peter Pajzelič listi.

Cenjeni tovariš urednik! — Z opisovanjem inkvizicije na Špankem sem dokopal malo sličico o sv. inkviziciji, katero danes rimska cerkev rada taji, dasi se izvršeni čini sv. inkvizicije ne dajo izbrisati, še manj pa utajiti. Zgodovino inkvizicije na Špankem je spisal Don Juan Antonio Llorente (izgovori Ljorente). Narodil se je 30. marca 1756 v Rincón del Solo v Aragoniji. Študiral je v Saragosi, leta 1770 je postal duhovnik in leta 1785 je postal komisar sv. oficija (inkvizicije). Bil je torej duhovnik in član inkvizicije in ne brezverec ali svobodomelec. Zato je tudi dobro vedel, kaj je napisal v svoji knjigi: "Histoire critique de l'Inquisition d'Espagne". Leta 1806 je postal celo kanonik kapitlja v Toledu, leta 1807 pa vitez Karlovega reda. Njegova knjiga se dobi tudi v nemškem jeziku. Spisal jo je Hoeck in pater Kazimir si jo lahko naroči, ako ne razume francoščine, da ne bodo razni pisarji v klerikalnem listu na Dva in dvajseti cesti še nadalje lagali, da je vse izmišljeno o sv. inkviziciji. Ampak o inkviziciji ni pisal samo Llorente. Tukaj so še drugi pisatelji in knjige so patru Kazimirju in njegovim tovarišem na razpolago, da si jih naroče, ako jim ni znano, kaj je uganjala sv. inkvizicija. De La Mothe-Largon je spisal "Histoire de l'Inquisition en France". Knjiga je izšla leta 1829 v treh jezikih v Parizu. Herulano je spisal "Da origem e stabilimento da inquisicao em Portugal". Knjiga je izšla leta 1854—1859 v treh svezkih v Lisaboni na Portugalskem. Hoffman je spisal "Geschichte der Inquisition". Knjiga je izšla v dveh svezkih v Bonnu leta 1877—78. Wilman je spisal v Sybelovem zgodovinskem časniku (Sybels Historische Zeitschrift) o sveti inkviziciji. Glej letnik 1879. Gams je precej čedno opisal inkvizicijo v "Kirchengeschichte Spaniens" v letu 1879. Izšla sta dva svezka v Regensburgu. Molinier je spisal "L'Inquisition dans le midi de la France au XIII. et au XIV. siècle". Knjiga je izšla v Parizu leta 1880. Navedli bi se lahko še drugi viri, ki dokazujejo, da ni Peter Pajzelič v svojih listih lagal o sv. inkviziciji, ampak lagali so v klerikalnem listu na Dva in dvajseti cesti, kakor so trdili, da je sv. inkvizicija izmišljena reč, katero so izmišlili nasprotniki rimske cerkve, svobodomeleci in brezverci. Ampak ti viri naj zadostujejo. Uredniki klerikalnega lista na Dva in dvajseti cesti jih ne bodo čitali, ampak klerikalni listi bo še naprej lagali, da je vse izmišljeno.

To, kar sem napisal je le drobica tega, kar je uganjala inkvizicija. Dotaknil se nisem brutalnosti, ki jih je sv. inkvizicija uganjala v španskih kolonijah. Pripovedoval bi lahko, kako so bili Indijanci srečeni z žganjem, poleg žganja pa še sv. inkvizicijo. Posebno na Kubi je bujno vzcvetela ta krvava cvetka rimske cerkve. V novem svetu so obdržali prvi avtoritete leta 1574, ko so sežgali nekega Francoza in Angleža, ker sta kot luteranca še tako zapadla peklenščeku.

Inkvizicija je zapustila svoje krave sledove tudi v Nemčiji, kjer je imela moč rimske cerkve. Tudi na Portugalskem in v Angliji je zapustila take sledove. Celot Kitajci so občutili močno roko sv. inkvizicije. Posebno vnet za spreobračanje Kitajcev in drugih azijskih narodov je bil František Ksaverski. Bil je jezuit in Ignacij, general jezuitkega reda, je temu človeku pripisal razne čudeže, katere je baje vse izvajal brez glumaških aparatov. Lahko je obudil mrtve v življenje, kljub temu je pa potreboval sv. inkvizicijo, da je spreobračal uboge domaćine v portugalskih kolonijah v Aziji.

František Ksaverski, nekateri mu pravijo František Ksaverij, je prišel v Indijo leta 1542. Komaj je bil dve leti tam, je že videl, da je v Vzhodni Indiji potreba uvesti sv. inkvizicijo, da se bodo domaćini spreobračali hitreje. In tako se je svetnik František pritožil na podkralja in zahteval od njega, da ga mora pri njegovih prizadevanjih podpirati z orožjem. Podkralj menda ni bil nič vesel takih zahtev. Františka je pa podpi-

ral generalni vikarij. Pisal je portugalskemu kralju, da naj odpokliče podkralja in za podkralja imenuje moča, katerega naloga bo izključno, da se pobriga za rešitev duš.

Nekoliko kasneje se je svetnik František pritožil na portugalskega kralja, da je vedno več židov v tistih krajih Vzhodne Indije, ki je pod vrhovno oblastjo Portugalske. Kot edini pripomoček proti židom je priporočil sv. inkvizicijo. Kralj Janes III., ki je takrat vladal, se ni uklonil svetnikovim pritožbam, ampak svetnikove pritožbe so bile uslišane šele petnajst let kasneje, ko je vladal Henrik. Leta 1560 je prišel inkvizitor v Vzhodno Indijo. Ime mu je bilo Alekso Láz Fulkano in nastanil se je v mestu Goa, katerega so kasneje imenovali azijski Rim.

Tako se je inkvizicija širila povsod, kjer je imela rimska cerkev svojo oblast.

In če danes kateri nevedni francižkan trdi, da je vse zlagano o sv. inkviziciji, kar se piše o nji, je veliki nevednež ali pa velik navihaneč, ki hoče z navadno lažjo utajiti zgodovinske resnice.

Bili so časi, ko so francižkani lahko imeli za norca vse ljudi, nekaj ljudi imajo lahko za norca trajno, ampak nikdar ne bodo trajno brili norcev iz vseh ljudi. To si naj zapomnijo francižkani!

Prepričan sem, ako bi bili danes časi inkvizicije, da bi ne gorela jaz in urednik na grmadi, ampak pred sv. inkvizicijo bi tirali vse člane S. N. P. J. Ampak sv. inkvizicija ni imela nikdar te moči v Združenih državah, ker ustava Združenih držav ne prizna nobene religije za državno, ampak vsak stanovnik lahko verje kar on hoče in uči tako vero, katere se nje mu zdi, da je prava, ali pa ne prizna nobene vere za pravo in verje le to, kar mu njegova zdrava pamet pravi, da je res. — Te pozdravlja Tvoj prijatelj — Peter Pajzelič.

Postelja je starejša kot Tut.

Egiptanska postelja iz grobnice faraona Tuta, ki je na poti v inštitut za najdbe iz orijenta na čikaški univerzi, je starejša, kakor so poročali prvič. Postelja je kakih 2000 let starejša kot druga oprema, ki so jo našli v faraonovi grobnici.

Profesor Breasted sodi, da je postelja stara 5000 let. Unenati jermeni, na katerih je visela postelja in so počez služili kot nekaka čimnica ter viseča postelja, so še jako dobro ohranjeni po robah, a oguljeni pri krajih, kjer so zapeti v luknje ob stranicah posteljinega lesa. Jermeni vozli na koncih pasov še dobro drže in jih je cela vrsta ob stranicah, ki štrle skozi luknje in drže jermene ter les akupaj.

Ogrodje postelje je sestavljeno iz osmih delov — glave, vznožja dveh stranic in štirih nog. Delo je masivno in les neke posebne vrste, ki ga do sedaj še niso mogli spoznati. Nizke, debele noge so vzbojnjene in predstavljajo noge bika. To so gotovo najstarejši vzorci živalskih nog, ki služijo za pohištvo. Mnogo drugih delov pri postelji je dokaz aličnih modernim izrežninam pri lesenem pohištvu, radi česar bi lahko sodili, da je današnja umetnost nasledila davno egiptansko resbarstvo. Po Breastedovem mnenju je bila postelja še stara nekaj generacij, ko so pričeli graditi veliko piramido pri vasi Gizeh. On zairdno izvaja, da je bil mož, ki je spal na dotični postelji mrtve že deset do dvajset generacij, ko se je šele rodil arhitekt, ki je gradil piramido pri Gizeh. Inštitut za najdbe iz orijenta se torej lahko šteje srečnega, ko lastuje najstarejši kos pohištva, kar jih je še kdaj doseglo bregove ameriškega kontinenta.

Mehanizem obraz. — Francoški minister dr. Delaig je nekoč predstavljal članom francoske akademije za medicino v Parizu moča, ki je imel ponarejen ves spodnji del obraza, namreč brado, spodnjo čeljust, gornjo čeljust, ustnice in nos. Obraz mu je namreč raztrgal nespreviden strel. S čudovitim mehanizmom so mu vse te dele umetno ponaredili, da moč lahko žveči hrano ter na par korakov sploh ni pomati, da nima pristnega obraza. Seveda nosi umetne brke in brado, a čemer se je fabrikacija še bolj prikriva. Mehanizem sestoji iz štirih delov, ki si jih moč lahko sam razloži ter jih vsako jutro v umivalniku z vodo in milom opere.

Meteoriti.

Na Francoškem so torej znali socialisti. Čitatelj, ki ne pozna francoskega političnega življenja, se ne sme preveč navduševati ob tej novici. Beseda "kamoflaža" je po pravici francoska beseda. Nikjer se toliko ne kamoflaža (prikazuje v napačni luči) kot v Franciji.

Poročilo samo že pravi, da so v zmagovitem bloku levic radikalni socialisti, republikanski socialisti, združeni socialisti in bogvekaki še socialisti.

Radikalni socialisti v Franciji, ki so najmočnejša stranka v novem parlamentu, niso radikalni niti socialisti. To ime nosijo krivici kot naprimer radikalni v Srbiji. Ampak to je njihovo ime, na katerega so ponosni in s katerim zakrivajo svoj karakter. V politiki so liberalci; niso tako reakcionarni kot nacionalisti, toda socialisti niso in po pravici sodijo bolj na sredo kot na levice.

Republikanski socialisti so neke vrste narodni socialisti. Pravi socialisti so združeni socialisti, katerih bo okrog sto v novi zbornici; ti so edini, ki spadajo v internacionalo. Francoški volilni zakon, ki ubija posamezne stranke, jih je primoral, da so šli v blok ali koalicijo z liberalci svojega imena in morda pojdejo zdaj tudi v vlado z njimi, ampak ta vlada ne bo socialistična; niti toliko ne bo "delavska" kot je laboritaka vlada v Angliji. Doba kompromisov namreč še ni minula — in morda je to dobro. Boljša za delavstvo je kompromisna vlada kot pa Poincaré ali Mussolini.

Kljub vsemu temu lahko rečemo, da je Francija krenila na novo pot. Morda na tej poti sleče staro kožo in postane nova Francija, ki bo pomogla ustvariti novo Evropo: federacijo delavsko-kmetijskih republik.

Kardinal Mundelein je imel veliko pojedinjo. To se spodobilo po veliki paradi in ceremonijah poljubljanja čevljev. Na pojedini so bili sami gospodje z debelimi denarnimi možnjami. Tudi neki nekatoliški bankir je bil navzoč. Delavec ni bilo zraven — in to je prav. Delavci, ki se zavedajo, da so ljudje, ne dajo nič na se, stane parazitov; oni pa, ki se še ne zavedajo, da so ljudje, pa imajo to nalogo, da pokladajo denar v kovčec, gledajo od daleč in molče. Živela kardinalna neumnost!

Zvezni department za poljedelstvo ima v svojem področju "biro za živalsko industrijo". Malo čudno ime, ki pa ne pomeni nič drugega kot umno rejo novih pasem domačih živali.

Harry M. Lamon, šef tega biroja, poroča, da se mu je po dvanajstih letih eksperimentiranja s pomočjo ustvariti novo vrsto kokoši. Nova kokoš, ki je dobila po njem ime Lamona, je produkt križanja treh starih pasem; seveda so to tri najboljše kokoške pasme v Ameriki. Nova pasma je pa še boljša ko vse tri. Lepša po postavi in boljše za valitev jajec.

Ustvaritev nove kurje pasme — kakor vsake druge živali in rastline — je mogoče le s pomočjo prirodnega zakona selekcije, ki je eden faktorjev evolucije. Človek je v stanju razviti novo vrsto živali ali rastline iz stare vrste; človek to vrši že 10,000 let. To pa ne bi bilo mogoče, če ne bi bil tukaj prirodni zakon razvoja, katerega mnogi ljudje nečjejo že danes priznati.

V starokrajsem listu žitam "radikalno verzopoved". Naj jo čitajo še čitatelji "Prosvete". Škodilo ne bo nič.

"Verujem v Rado Šibera, sira vsemogočnega stvarnika vidovdanske ustave, in v Brado Nikole Pašića, očeta njegovega edinega gospoda našega, ki je bil spočet od Duha Korupcije in rojen od device Male Srbije, mučen po Milanu Obrenoviću in ki je prišel pred pekel ter tretjič vstal. Se dvignil na Ministrski Stoleček, sedi na desni strani Save in Donave in odtoč bo prišel sodit delovno ljudstvo, žive in mrtve. Verujem v Duha Puškinih Kopit, občestvo belgradsko, odpuskanje ministrskih grehov, vstajenje Obznane in tečno življenje. Amen."

K. T. B.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Naročnik, La Salle, Ill. — Obrnite se na Field Museum, Chicago, Ill. — Pozdravi!

KADAR DVA IZVRŠITA ENOINSTO, NI...

Hči John D. Rockefellerja mlajšega, večkratnega milijonarja, je bila v New Yorku po časnikarskih vesteh že drugič aretirana zaradi prehitre vožnje. Prvikrat je bila obtožnica zavržena, drugič je bila kazen suspendirana. Z drugimi besedami to pomeni, da je bila kazen izrečena, ali obtoženka jo ne bo občutila, ker je suspendirana.

Polica je pričal, da je obtoženka vozila s hitrico devet in dvajset milj v uri. Taka hitrica je v mestu kot je New York zelo nevarna za pešce in tudi za avtomobiliste. Ljudje, ki hodijo peš ali ki se vozijo v avtomobilih niso varni svojega življenja, ako v mestu vozi avtomobil s hitrico devet in dvajset milj v uri. Rockefellerjeva hči je stara eden in dvajset let. Po obstoječih postavah je polnoletna in torej odgovorna za svoja dejanja.

Ljudje, ki se niso rodili v palači milijonarja, pridejo navadno sami na sodišče, da se zagovarjajo, ako so obtoženi. Rockefellerjeva hči je poslala samo svojega advokata, da jo zastopa na sodišču. Seveda milijonarjevi hčeri se ni zdelo vredno priti sami na sodišče. To pokaže, koliko spoštovanja ima do sodišča.

Kljub temu je pa bila izrečena mila kazen.

Kadar pridejo navadni delavci dvakrat pred sodišče zaradi prehitre vožnje, se gotovo ne postopa milostno z njimi. Enkrat se že odpusti, ampak kdor izvrši dvakrat enoinsto kaznjivo dejanje in je bil že enkrat pred sodiščem zaradi enakega dejanja, ne odide navadno izpred sodišča s suspendirano kaznijo. Ako sodišče kazni v takem slučaju suspendira, tedaj postojte yažni vzroki.

Velika mesta imajo svoje kriminalne komisije, da študirajo, zakaj med navadnim ljudstvom izginja spoštovanje do postav. Zakaj? Ljudstvo čita vesti o takih dogodkih pred sodiščem, kot ga je doživela hči multimilijonarja Rockefellerja in dela po prečitanih vesti svoje zaključke, ki so navadno taki, da omajejo vero, da so vsi ljudje pred postavo enaki: bogatini in siromaki.

Pravilno bi bilo, ako pride bogatin pred sodišče, posebno tak bogatin, kateremu ni treba delati za svojo prehranitev ali ki ne izvršuje nobenega koristnega dela za človeško družbo, zaradi prehitre vožnje, da se še strožje kaznuje, kot siromak. Ako delavec drvi z avtomobilom, izvrši to, ker se mu mudi z delom. Ako drvi z avtomobilom bogatin, ki ne vrši koristnega dela, tedaj drvi za svojo zabavo. In tak človek gotovo zasluži najstrožjo kazen, ker ugroža življenje drugih ljudi samo zaradi tega, da se on zabava.

NĚ ZBIRAJTE ZAKLADOV...

V Chicagu je umrl Leon Pegeas, škof grške ortodoksne cerkve. Zapustil je dve sto tisoč dolarjev premoženja. Po grškem zakonu gre polovica škofovega premoženja cerkvi, druga polovica pa sorodnikom. Po ameriškem zakonu gre vse premoženje škofovim sorodnikom.

Škofovi sorodniki žive v Grčiji. Tudi dobri kristjani so, saj drugače ne bi bili škofovi sorodniki. Ampak njim grški zakon ni všeč, temveč hočejo izrabiti ameriški zakon, da jim pripade vsa škofova zapuščina. Tudi škof je bil dober kristjan. To vam bo povedal vsak pripadnik grške ortodoksne cerkve, saj drugače bi ne postal škof. Nabral je pa vseeno v teku svojega življenja dve sto tisoč dolarjev premoženja. Delal ni v tovarni, rudniku, na železnici ali v trgovini. Sploh ni opravljal takega dela, ki je potrebno za ohranitev človeške družbe. Vseeno je pa osredotočil veliko premoženje. Najbrž so bili dohodki, ki mu jih je donajalo škofovstvo. In ti dohodki so morali biti precej veliki, da je ostalo še dve sto tisoč dolarjev po njegovi smrti, ker škofje, akotudi so grško-ortodoksni, ne žive preprosto kot delavci, farmarji ali mali trgovci.

V bibliji je zapisano, da je Krist, katerega namestnik je bil grško-ortodoksni škof — vsak škof namreč trdi, da je Kristov namestnik — rekel: Ne zbirajte zakladov in ne nosite zlata in srebra za pasom, ker jih moli in rja žro. Ako Kristovi nauki niso poboljšali celo tistih ljudi, ki trdijo, da so njegovi namestniki, kako naj poboljšajo navadne ljudi, ki dobro opazujejo, kaj škofje delajo? Ako se še škofje ne boje božji sodbe po smrti, pravijo navadni ljudje, zakaj bi se jo bali mi, ki živimo vse svoje žive dni v pokori in trpljenju?

Cesa si duhovni že vsega ne upajo.

Duhovni so po senatorju Jonesu vložili v senatu predlogo za nedeljsko postavo, ki bi se je sramoval celo srednji vek. Če bo sprejeta in uzakonjena, potem bodo morali ljudje v Columbia Districtu celo nedeljo čepeti v zaduhlih in temnih cerkvah. Gledališča, razna kriptna javna predavanja o znanosti in zgodovini, železnice, parki, igrišča — vse to bo moralo biti mrtvo ob nedeljah.

Washington, D. C. — Dne 2. maja je senator Jones iz države Washington uvedel jako strogo nedeljsko predlogo v senatu. Če bi ta zakonska osnova uzakonjena in uveljavljena, bodo imeli v Washingtonu, D. C., eno najbolj pavih nedeljskih postav na svetu. Predloga, ki bi naj veljala najprej za distrikt Columbia, se glasi takole:

"Senat in poslanska zbornica Združenih držav ameriških, zbrani v kongresu, naj uzakonita, da bodi takoj po sprejetju te predloge vsakomur v distriktu Columbia prepovedano delati, ali vsaki osebi, trditi, korporaciji, korporacijskim ravnateljem ali uradnikom jemati ljudi v službo, ali sploh opravljati kako hlapčevsko delo na "Gospodov" dan, ki je splošno znan pod imenom nedelje. Izvzeto je le delo v sili in pa dobrodelnost.

"2.—Po sprejetju tega akta bodi nepostavno v distriktu Columbia imeti odprte plesne salone, ali jih rabiti za kakršnokoli trgovsko svrhu. To velja tudi za gledališča, kegljišča in vse druge javne prostore, kjer se zbirajo ljudje. Protipostavno bodi tudi oddajati za denar v svrhu sporta in drugih zabav na "Gospodov" dan, imenovan nedelja.

"3.—Po sprejetju tega akta ne sme nobena oseba, trditi, korporacija ali njen zastopnik, ravna te ali uradnik dopustiti ali zahtevati, da bi uslužbenec ali uslužbenec delali na "Gospodov" dan, imenovan nedelja, razen služenja po zasebnih domovih in hotelih, če nimajo taki uslužbenec v teku naslednjih šestih dni zdravega najmanj štiriindvajset ur prostega časa.

"4.—Vsaka oseba, ki bi kršila katerokoli točko te postave, bo dobi obsojdo kaznovano s denarno globo, ki ne sme biti manjša kakor \$5 in ne višja kakor \$50 ob prvem prestopku, a za vsako naslednjo kršitev pa s globo, ki ne sme biti manjša kakor \$25 in ne večja kakor \$500, ali s obojim, s globo in v zaporu v ješnišnici celumbijskega distrikta. Zapor ne sme biti manj kakor mesec dni in ne več kakor šest mesecev, kakor se to ždi prav in pametno sodišču.

"5.—Vsaka oseba, ki praznuje iz trdnega verskega prepričanja kak drugi dan v tednu kot "gospodov" dan in ne opravlja tedaj nobenega hlapčevskega dela, naj ne bo preganjana za svoje delo v tisti občini; ali ne sme pa uveljavljati nobenega delavca in vršiti nikakršnih opravkov, ki bi kršili določbe v gornjih točkah.

"6.—Vsa sodna preganjanja radi kršitve tega akta naj se vrše na policijskem sodišču v distriktu Columbia."

To je torej tista predloga. Če jo pazno prečitamo, se prepričamo, kam pes tace moli. Če bi bila ta predloga sprejeta v obeh kongresnih zbornicah, — kar ni izključeno, ker nosi duhovniški pečat — bo prepovedano vsaka zabava vsak pri dan v tednu, ki je pač določen, da se delavci vsaj nekoliko oddahne od prenapornega dela med zadnjim tednom ter gre na zabavo. Ali zagrizeni duhovni mu še tega ne privoščijo.

Ljudje, ki gredo radi v gledališče ob nedeljah, ne bodo slišali tega več delati po zgoraj navedeni predlogi. Ostati bodo morali ali doma, ali pa iti v zaduhle cerkev poslušati, kako več duhovni svoje in svetopisemske o trobe, zakaj, edino cerkev bo smela delati kupčije ob nedeljah. Tisti, ki se zanimajo za predavanja o zgodovini in znanstvenih predmetih, ne bodo mogli na takšna predavanja. Kajti tudi kaj takega ne bo dovoljenega po gornji predlogi. Celotno železnico bodo morale počivati. Predloga je določena zasedati za columbijski distrikt, kjer je glavno mesto Združenih držav. Ali cerkvenjaki namerjajo po-

Delavske novice.

(Federated Press.)

Povprečne mezde v marcu.

Washington, D. C. — Vladni statistični biro o delavskem položaju poroča, da je povprečni tedenski zaslužek industrijskega delavca v Združenih državah znašal v marcu t. l. \$26.80. V dvainpetdesetih tednih stalnega dela v letu bi to zneslo \$1390, kar je približno tisoč dolarjev premalo za takozvani zdrav in pošten eksistenčni minimum.

Ako se omenjena vsotica primerja s povprečno tedensko mezdo pred enim letom, se vidi, da je meza v splošnem narasla nekaj več kot dva odstotka, dočim se je v mnogih industrijah aktualno znižala. V osmih industrijah, v katerih je v poslenih 1,200.000 delavcev, je sedanja povprečna meza nižja od one v marcu 1923. V teh industrijah so vključene tovarne moških in ženskih oblačil, industrija obuče in gumijastih obročev za avtomobile.

Povprečen tedenski zaslužek v tipičnih industrijah je bil v marcu sledeči, kot poroča omenjeni vladni biro:

V klavnicah \$24.37, pekarnjah \$25.54, tekstilnih tovarnah \$16.82, industriji moške obleke \$24.81, jeklarski in železarski industriji \$31.10, livarnah in tovarnah za stroje \$29.18, lesnih tovarnah \$20.87, industriji čevljev \$22.50, tiskarnah \$35.95, avtomobilskih tovarnah \$33.57, tovarnah železniških vagonov \$29 in v tovarnah električne opreme \$28.32.

Položaj v Detroitu se je poslabšal.

Detroit, Mich. — Tekom zadnjega tedna se je število uposlenih delavcev v Detroitu znižalo za 3741. Fordove tovarne imajo manj dela. Produkcija avtomobilov je bila v aprilu 12 do 15 odstotkov nižja kot v marcu. Zaloge neprodanih avtomobilov se je povečala. To kaže, da je produkcija večja kot pa so zahteve po avtomobilih.

Ovire za priznanje sovjetske Rusije.

Prisrčnih odnošajev med Združenimi državami in laško fašistovski vlado ni prav nič razrahljalo to, da je fašistovski diktator Benito Mussolini pred kratkim zagrmel proti burževni demokraciji. V govoru, ki ga je imel dne 6. maja v Palmeru, je rekel tole: "Brez železne pesti se ne da voditi narodov. Na Laškem se je pokazalo, da se da vladati proti vsem liberalnim idejam. Mi fašisti smo v manjšini. Ali vemo pa, kaj je najboljša za večino. In tako smo v stanu vsiliti svojo voljo tisti večini. Vlada Združenih držav se ni niti za hipce pomisljala in obotavljala priznati krvave diktature Mussolinijeve, dočim izjavlja državnj tajnik Hughes, da ne mara priznati sovjetske Rusije, ker jo vlada "manjšina".

Gonja proti priznanju sovjetske Rusije, ali vsaj proti temu, da bi dobila sovjetska republika potreben kredit, je bila započeta v vsaki deželni med skupinami pohlepnih finančnikov, ki zahtevajo poravnanje starih ruskih dolgov. Zveza angleških upnikov, ki so neposredno zainteresirani v izid sedanjih pogajanj med Rusijo in Anglijo za rusko posojilo, so si navsomo prizadevali razbiti anglo-rusko konferenco. Ali Rusija je imela protizahteve, ki popolnoma odtehtajo angleške.

Rusija zahteva odškodnino za angleško vdeležitev v poljskih Denikinove, Kolčakove, Wranglove in drugih beloruskih protirevolucij, ki jih je podžigala in netila angleška vlada. In angleški upniki že popuščajo in odnehavajo. Umaknili so zahtevo, s katero so mislili dobiti nazaj zaseženo in uničeno lastnino. Privolijo se vzeti odškodnino v obliki vladnih koncesij.

Rusija mora imeti tuji kredit. To pa za to, da je v stanu kupovati tuje izdelke. Ali vsakovrstne težkoče se ji stavijo v napotje. Kolčak je izlaska dobil kredit pri ameriški vladi. Zadržna razkritja kažejo, da je ameriška vlada prodala Kolčaku 198.000 pušk in 13.394.026 zabojev municije dne 30. julija 1919 za doštavev v Sibiriji. To orožje je bilo prodano in poslano Kolčaku pod jako ugodnimi in lahimi plačilnimi pogoji. Same lakomnost velikih kapitalistov, ki kar hlepe

po tujih trgih, more premagati sovrastvo do republike ruskih delavcev. Ameriški izvozniki in vlozniki se vznemirjajo radi politične smeri in pa pritisk delavskih množic, to dvoje bo prisililo kapitalistične vlade k temu, da se pobotajo s sovjetsko Rusijo.

Rezolucija senatorja Magnusa Johnsona.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Ko se je senat posvetoval o rezoluciji, ki pozivlja načelnika in blagajnika republikanskega in demokratskega narodnega odbora, naj povedo, koliko denarnih prispevkov so prejeli od petih velemesarjev med kampanjo l. 1920, in potem, je senator Magnus Johnson iz Minnesote izjavil, da sta obe stranki veliko pripomogle k polomu ameriškega kmeta. Omenil je preiskavo, ki jo je naročil minnesotski državni senat. V njej se je pokazalo, da so kampanje v korist velikega kapitala in proti političnemu programu kmetov in mednih delavcev močno podpirale z denarjem trgovskih in kupčijskih podjetij. Velemesarji so bili po njegovem mnenju zelo darežljivi do republikanske stranke, in republikanska administracija ni uveljavila postavne proti mesarjem in kupčevalcem goveje živine na šentpavelskem trgu.

Senator Norbeck iz Južne Dakote je dejal, da je neustrankarska liga porabila več denarja v Južni Dakoti l. 1918, kakor Newberry v Michiganu. Johnson mu je odgovoril, da so kmetje dajali ta denar v samoobrambi proti trgovski gospodi.

Johnsonova rezolucija je bila sprejeta.

POLITIČNE SPLETKE RUDARSKIH VODITELJEV.

(Nadaljevanje s prve strani.) njene organizacije, prestopil k Farringtonu ter se zavzemal za kandidaturu governorja Smalla. To je veliko pripomoglo k temu, da dobiva tretja stranka — edalje več pristašev med premogarji in drugimi rudarji, ki so bili aktivni v kmečkodelavski stranki. Walker jo je pomagal ustanoviti, a jo je potem pustil na cedilu.

Skoro soglasno je konvencija povabila Aleksandra Howata, naj pride govorit delegatom. Slično povabilo je bilo poslano Lewisu in Murrayju. Ti govorniki imajo priti vsakčas na konvencijo.

Več lokalnih rudarskih društev je predložilo rezolucijo, ki se poteguje za izstop rudarjev iz illinojske delavske federacije.

Delegat Karr iz Peorije je zatrdil, da sta dva federacijska uradnika agitirala na unijske stroške za državne vladne uradnike. Rezolucija zahteva, naj bi denar, ki ga plačujejo rudarji v organizacijsko blagajno, uporabljali za izboljšanje delavske postavoja, ne pa za politično delovanje nekaterim političnim strankam v prilog.

Da izrazi sedanjo razcepjenost v organizaciji in pa Farringtonovo delovanje za governorja Smalla, hoče imeti Duncan McDonald konvencijo združene kmečkodelavske stranke tukaj prihodnjo nedeljo. Prav lahko se zgodi, da bo McDonald prišel zato, ker dela Walker-Olander-Farringtonova mašina za Lena Smalla, z volilno listo tretje stranke na prihodnjih državnih volitvah na dan.

FRANCOSKE VOLITVE IN AMERIŠKA POLITIKA.

(Nadaljevanje s prve strani.) narod kakor en mož za Poincarejem in njegovo politiko. Volitve so dokazale, da temu ni tako, in da ga je ljudstvo zavrglo ter šlo daleč tja na levo.

Ljudem izven državnega ali vnanjega departamenta dela skrbi bi le en pojav v izidu francoskih volitev. In to je pomenljivo nasrtašanje komunistične moči v Parizu in po drugih industrijskih mestih v republiki. Izvolitev Andreja Martyja, ki je dal razviti rdečo zastavo na francoski bojni ladji, ko mu je bilo kot poveljniku ukazano streljati na sovjetske čete, ki so bile tedaj v neki ruski luki ob Črnem morju, je zelo značilen dogodek in napravlja dokaj skrb nekaterim našim politikarjem. Marty je bil sojen in obsodjen radi veleizdajstva in punta,

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPPRAVNI ODESK:
Predsednik Vincent Calihar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. T. Box 81, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila John Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESK:
John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenich, Box 276, Barbours, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terfoll, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gurish, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESK:
OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Joseph Ambrose, Box 286, Moon, Run, Pa., John Grudis, 14821 Popper Ave., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROŽJE: Aston Sular, Box 104, Cross, Kans., na jugozapad, Max Mare, Box 166, Buhl, Minn., na severozahod, Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:
Frank Zalts, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdržišveni odbor:
Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Joško Oves, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Joa. Shuk, 6404 Orion Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZORI:—Korrespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrli takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODOBRE SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POMILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote volijo se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zalts, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi priizvi na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nenasliša, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Nato je bil vržen v ječo. Komunisti so ga že večkrat izvolili v mestne in druge urade v Parizu.

Zadnje poletje je bil naposled izpuščen na svobodo potem, ko je dobil skoro 60.000 glasov v okrožju, ki vključuje St. Cloud in Versailles. Sedaj pride v poslansko zbornico iz tega okraja. Porazil je Andreja Tardieuja, ki je bil francoski nadkomisar za posojila v Ameriki med svetovno vojno. Tardieu je skrajni reakcijonar.

Potomec Karla Marxa in zagonik parlamentarnega socializma Jean Longuet je poražen. Urednik komunističnega glasila "L'Humanite" Marcel Cachin se vrne v poslansko zbornico z veliko večino. Cachin je bil lani obdolžen veleizdajstva, ker je pozivil poruške rudarje, naj se zoperstavijo francoskemu militarizmu. Narahlo progresivni francoski senat ni maral podvzeti korakov proti komunističnemu voditelju, in Poincare je sicer zagrozil s ostavko, ali izvedel pa ni tiste grožnje.

Izid francoskih in nemških volitev bo zelo ojačil upe in nade progresivnih sil v Združenih državah. Tako priznavajo vsi tukajšnji politikarji. Progresivne sile se bodo z novim ognjem pognale v boj na letošnjih predsedniških volitvah, ki se vrše meseca novembra. Konec se je povojnega pesimizma in nazadnjaške reakcije. Njene zadnje strane v Franciji in na Japonskem so padle. Obnova, vzpostava in sprava, kakor jo tolmači angleška delavska vlada in kakor jo zagovarjajo v Ameriki Borah, La Follette in zmernejši radikalec, prihaja v deželo.

NOVA KRIZA NA IRSKEM.

Protestanti v Ulsterju zagrozili katoličanom s "turškim masakrom".

Dublin, Irsko, 15. maja. — Irceem proti novi verski vojni. Dublinški listi poročajo, da so irski protestanti v Ulsterju zagrozili katoličanom v svojih mejah s "turškim masakrom", ako razmejitevna komisija podeli irski svobodni državi kak del Ulsterja. Svobodna država zahteva zase skoro polovico ulsterske pokrajine. "Hiše vseh katoličanov v Ulsterju bodo požgane in na ulsterski meji bo tekla kri", se glasi grožnja. Boj radi meje med južno in severno Irsko traja že nekaj mesecev. Zadržne tedne je intervenirala angleška vlada in poslala razmejitevno komisijo na podlagi pogodbe, da določi novo mejo.

Potres v Armeniji; 50 ubitih.

Carigrad, 15. maja. — Sem je prišla vest o silnem potresu v okolici Erzeruma v Armeniji, južno od Kavkaza. Več vasi je v razvalinah in okrog 50 oseb je izgubilo življenje.

Plebiscit o pivu v Britski Kolumbiji.

Vancouver, B. C. — Plebiscit o vprisanju, če se smejo zopet izdelovati in prodajati lahke pijače kot je pivo, se bo vršil 20. junija zaeno s provinčnimi volitvami v British Columbiji, Kanada.

Koliko sne francoski človek v svojem življenju. — Po poročilih pariške zdravniške akademije se ceni, da porabi človek do svojih 70 let 250 kvintalov kruha, 180.000 kilogramov mesa, 15.000 jaja, 6000 kg rib in 25.000 litrov tekočine ne glede na ogromne množine zelenjave, sira, sadja, soli potrebuje 1750 kg. Poročilo ima pred očmi francoskega mestnega človeka. Po drugih krajih ne pridejo v poštev ribe in take količine mesa, pač pa kruh in krompir.

Umrla od — smeča. — V Evertonu blizu Liverpoola se je zgodil šuden slučaj. V kinematografu se je predstavljala neka smečna igra, kateri je prisostvovala tudi osemnajstletna Doroteja Moore s svojo prijateljico. Dekle se je sredi prizora začelo tako smejeti, da je padlo v nezavest. Zdravnik, ki je bil poklican, je ugotovil, da je deklica — umrla od silnega smeča.

UPRAVITELJ FRANC. ORTA POTUJE S "PARISOM".

V sredo dne 14. maja je odpohtoval v Evropo s parnikom "Paris" Mr. M. Jean Tillier, pomož-

ni upravitelj Francoske prevozne družbe.

V Evropi bo ostal kake tri mesece ter obiskal v interesu svojega podjetja vse evropske agente. Poskrbel bo, da bodo zanesljivi evropski agenti točno pazili na potne liste in vizije, na dovoljenja glede potovanja, zavarovanja glede prtljage, itd.

ISCEM MOZA

samea v starosti od 37 do 45 let, dobili želim junakaške visoke postave in mirnega značaja, moza za domača kmetijska dela in voditi gospodarstvo, ker sem popolnoma sama, plača po dogovoru, ako se sporazumiva se tudi oženiva pozneje. A. Klemenec, R. R. 1, Eaton, New York, (Madison Co.) (Adv.)

Rado Murnik:

Paradni lovec Rekordavzar.

Osebe in živali:

Rekordavzar, paradni lovec.
Milena, njegova soproga.
Orša, Rekordavzarjeva kuharica.
Jeruš, lovski sluga; prijatelj žganega nektarja.
Velekljun, kurji don Juan; pretepač, intrigant.
Kratkorepnik, mlad divji petelin; zaljubljen idealist.
Koketulja, priletna divja vdova Ljubica, Kratkorepnikova večna nevesta.
Ostrozob, praktičen lisjak.

Obednica paradnega lovca. Rekordavzar. Milena.

Milena. Tvoj sklep je torej neomajen?

Rekordavzar (odločno). Neomajen! Jutri je prvi april. Lani sem ga zopet polomil — letos pa moram prvi ustreliti divjega petelina!

Milena. Neusmiljeni mož!

Rekordavzar. Streljam samo stare penzioniste, veterane, pretepače.

Milena. Kaj pa, ako se ti pripeti nesreča? Brala sem, da je skočil domači petelin dekli v obraz in ji izkljuval oči. Kako utegne pobesneti šele divji petelin!

Rekordavzar. Nič se ne boj, Milenica! Patron vzamem s sabo toliko, da jih bo Jeruš komaj nosil za mano.

Milena. In ali ni škoda čisto nove lovske obleke? Ako te zadene —

Rekordavzar. — Petelinja cigareta? Saj je bencin poceni.

Prejansa. Orša. Pozneje Jeruš.

Orša (primenica skozi sredo). Milostiva, prišel je lovec.

Milena. Kaj pa dela?

Orša. Po žganju diši.

Rekordavzar. Je že pravil! Orša, reci mu, naj vstopi. (Orša odmene.)

Jeruš (previdno drsa po parketu). Dober večer, gospodi!

Rekordavzar. Seusi! Ali poje?

Jeruš. Poje. Poje. O! Na tisti smreki sredi jase.

Rekordavzar. Na petak! In cigarete?

Jeruš. O! Cigaret je vse polno pod smreko. Cela trafika jih je. In nekatere so take, kakor viržinke. Star gospod je, tehtal bo svojih pet kil brez koreti! (Spravi petak.) Hvala lepa!

Rekordavzar. Prav. Takoj odrineva, ljubi Jeruš! Konserve, salonski eviček, konjak, strelivo — vse je pripravljeno. Ljuba Milena, reci Orši, naj gre po fiakarja. (Milena odide.) Pokrepčava se, Jeruš, zakaj težaven je lov na divjega petelina.

Gozd. Velekljun. Kratkorepnik. Pozneje Koketulja.

Velekljun (sam). Nocoj bo to rej lovopust pri kraju. Nič več ne bom pel na samotni smreki, kjer me je videl Jeruš. Ha, tamle je pa Kratkorepnik! Najrajši bi mu izpulil še tistih par peres, ki jih ima smrkavec v svojem takolmenovanem repu. (Glasno.) No, mladenič, kam pa?

Kratkorepnik. Dober večer, stric! Ali ste kaj videli gospodično Ljubico?

Velekljun (zase). Aha, tako! Le čakaj, ti zaljubljeni fantalin, ki bi mi rad prevzel najlepšo kuro. (Na glas.) Ljubica hodi vsako noč pod ono samotno smreko. Mnogo zabave! (Kratkorepnik odleti.) Ha, tam se bliža vdova Koketulja! (Koketulja prihití iz grmovja.) Klanjam se, milostiva!

Koketulja. Jaz tudi. Kaj pa je kaj novega?

Velekljun. Oh, veste kaj, gospa? Kratkorepnik nori za gospodično Ljubico. Dandanes se ženijo že otroci. Rekel sem mu, da prihaja ona pod tisto smreko. Morda ga dobi lovec, haha! namestu mene.

Koketulja. Jaz pa povem Ljubici, da pride res tudi ona tja. Adijo!

Oglarska bajta. Rekordavzar. Jeruš.

Rekordavzar. Naporen je lov na divjega petelina. (Pije.)

Jeruš. Mhm. (Pije.)

Rekordavzar. Zdaj pa spat. (Oba ležeta.)

Jeruš (smrči).

Rekordavzar. Jeruš, ti smrčiš tako kanibalisko, kakor naboden nosorog! Trese se vsa bajta. Ali je zavarovana?

Jeruš. Smrčim? O! Ni mogoče! Sicer sopen tako lahko kakor kanarček. Ne zamerite, gospod!

Rekordavzar. Ura budilka ropota. (Posveti.) Dve je že. Treba bo iti. Oh, težaven je lov na divjega petelina.

Gozd. Prejansa.

Rekordavzar. Ne morem več. (Sede na tla.)

Jeruš. Naprej, gospod, naprej! Slišite, kako poje! (Dvigne svetilko.)

Rekordavzar. Pot je prestrma. Nesi me, Jeruš! Tukaj imaš petak!

Jeruš (posveti). Hvala lepa! Težko pojde, gospod, težko! (Shrani petak.)

Rekordavzar. Saj si močan. Ponesi me kar štoporoma! (Mu zleze na hrbet.) Štoporoma v boj na divje Amonite! Hi!

Jeruš (sopiha). Presneto ste težki, gospod! Duša mi sili že kar na jezik.

Rekordavzar. Zakaj naporen in težaven je —

Jeruš. Vem, vem. O!

Prejansa. Kratkorepnik (na smreki).

Jeruš (si briše potno čelo). Hvala Bogu, da sva gori! (Upihne svetilnico.)

Rekordavzar (zleze Jerušu s hrbta). Oh, pa res — kako se mora mučiti človek za piškavi rekord! Počivajva nekoliko! Skrajno brezobzirni so divji petelini, da pojo tako na visokem. Saj bi opravičili tudi v nižavi! Kako bi bilo ugodno, če bi vozile po hrihribih žične železnice. Oh, še daleč smo zadaj v kulturi! Prihodnjšč vzamem še dva moša s sabo, da bosta nosila zofa za mano.

Jeruš. Bilo bi jako koristno in pametno. Škoda tudi, da nimam ne sedla na stremenov. Mnogo

laglje bi jahali nad petelina, gospodi!

Kratkorepnik (poje).

Pod okence pridem, zaukam na glas: Juhur! Oh, ljubca, odpiraj.

Ko zunaj je mraz, juhu!

Diridirajsom, blü, diridirajsom, blü,

diridirajsasa — emok!

Rekordavzar. Presneto je vesel in korajzen.

Jeruš (pije).

Rekordavzar (zahaja zopet Jerušu). Jeruš dam ti še petak.

Jeruš. Še petak? Potem pa že. (Naakaknje z Rekordavzarjem na hrbtu.)

Rekordavzar (zleze zopet na tla). Čisto blizu sva.

Jeruš (mu nabije trocevo). Streljajte!

Rekordavzar. Zdaj ga pa ne vidim. Preveč je že tema.

Jeruš (mu nameri puško). Sprožite pa menda vendar sami!

Rekordavzar. Sam, kajpa! Počlekne za debelom na svoj parfimirani žepni robec.

Kratkorepnik (pleče in škripalje).

Odpiraj, dečla, kamrico, oj kamrico, oj kamrico!

Tridirididam, tralala, tralala!

Hóladijaho, hopsasa, hopsasa!

Žžž, žžž...

Rekordavzar (sproži). Zadel sem. Že pada. Juhur! Živio rekord!

Kratkorepnik (umira). Moja zadnja beseda bodi Ljubi —

Jeruš (pobere in prinese petelina). Gospod, majhen je, majhen. (Vzdigne klečečega Rekordavzarja.)

Tisti trafikant z viržinkami je bil vse drugačen. Stari pretepač naju je poslal v prvi april!

Rekordavzar. Vseeno. Petelin je petelin. Zatisnil je svoje kurje oči.

Jeruš (zatakne Rekordavzarju smrekovo vejico za klobuk, petelinu pa drugo v kljun). Čestitam, gospodi! Tamle poje pa še eden!

Rekordavzar. Predaleč je. Truden sem in zaspan. Nesi me še do ceste, Jeruš! Za svoj trud dobiš vsega skupaj štirideset kron. Ako te vpraša moja gospe, pa reci, da sem ti dal samo deset kronice, več!

Ti ponesiš mene, jaz pa petelina in leščerbo, da boš stopal laglje! Nosi mi tudi mojo trocevo, saj je tako lahka kakor moje gospe parasol. V lovski koči mi okraši obleko, osnaži čevlje in skuha zajtrk. Čuj in pazi, da nama nihče nič ne ukrade! Jaz bom pa malo spal, zakaj naporen in težaven je lov na divjega petelina. Dobro, da imam dovolj zaheřlina s sabo: bolhe v bajti so tako velike in debele kakor pikapolonice!

Jeruš. Dober zrak je pri nas; zato so živalce tako krepke in zdrave.

Rekordavzar (mu zleze na hrbet). Bistahor!

(Konec prihodnjšč.)

Iz domačega humora.

Včeraj me je ustavil na cesti filozof in me vprašal: "Povejte mi, dragi prijatelj, razliko med zakonom in alkoholom?"

Razmišljal sem pol ure pa nisem mogel odgovoriti.

"Povem vam jaz," pravi filozof. "Pri pijači postane človek najprej vesel, nato melanholičen in končno se ne zaveda svojega početja. Pri zakonu pa se spočetka ne zaveda svojega početja in postane šele nato melanholičen."

DA SKUHAŠ DOBRO PI-VO. PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sledkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladočfarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

POTNIKI

v stari kraj in

EMIGRANTJE

iz starega kraja potujta preko

EMIL KISS BANKIRJA

133—2d Av., New York

Denarne posiljave — Dolarji — Dinarji.

Hranilni oddelk.

Javni notarski urad.

Pišite za informacije.

Nov priselniški zakon.

Ljudje veliko vprašujejo o raznih določbah novega priselniškega zakona, ki stopi v veljavo dne 1. julija. Zlasti oni, ki hočejo odpotovati na obisk v stari kraj ali ki pričakujejo prihod katerega sorodnika, bi radi izvedeli o tej ali oni določbi novega zakona. Ravno sedaj pa je težko dati kak zanesljiv nasvet o tej stvari. Novi zakon, ko to pišemo, ni bil še definitivno sprejet, im bo kongres sprejel skupni predlog medzborničnega odbora in ga predsednik podpisal, bomo takoj objavili obširno poročilo in razlaganje o najvažnejših določbah tega zakona. Sedaj po niso še vse natančne določbe znane; na vsak način pa bo novi zakon precej različen od sedanjega kvotnega zakona, ne le kar tiče obsega kvote, marveč tudi glede drugih važnih določb.

Za vse, ki hočejo informacije o novem zakonu, da se bodo znali ravnanje, je zato najboljšje, naj še nekoliko počakajo, dokler ne bo novi zakon definitivno sprejet in bodo vse določbe in posameznosti znane. Do tedaj ni treba izpostaviti se nikakim stroškom. Mnogo ljudi v starem kraju, ki hočejo priti v Združene države, so že dobili registracijske številke od ameriškega konzula in so popolnoma pripravljeni, da bodo zato dobili ameriško vizo. Novi zakon pa jim utegne onemogočiti prihod v Združene države. Oni, ki kupijo vnaprej šifkarto in jo potem ne morejo rabiti, ne dobijo nazaj vse vrnine, marveč se jim pri povračilu odbije agentova provizija. Takim in drugim nepotrebnim stroškom se ljudje izognejo, ako se ne prenačijo in počakajo, dokler ne bo stvar urejena.

Isti nasvet velja tudi za inozemce, ki sedaj odpotujejo v stari kraj, upajoč, da jim tudi novi zakon dovoli, da se povrnejo po kratkem obisku, kakor tudi za one državljane, ki hočejo pripeljati nazaj svojo inozemsko ženo. Treba poudarjati, da sedanji zakon je le začasna značaja in da na njegovo mesto stopi dne 1. julija v veljavo novi zakon, in da le njegove določbe bodo od tedaj naprej veljavne v pogledu priseljevanja. — F. L. I. S.

RAZNO.

Zgodovinska pravica Rusije na Besarabijo.

— Že od davnih dob je bila pokrajina med Prutom in Dnjestrom slovenska semlja, na katero so se začeli Moldavci priseljevati šele v 14. stoletju. Turška zmaga je naredila konec samostojnosti moldavske kneževine, ki je skozi več stoletij morala prenašati turški jarem. Peter Veliki je s svojim pohodom na Prut otvoril vrsto bojev za osvobodjenje Besarabije izpod carigradskega gospodstva in Rusija je tekotom 18. stoletja za Besarabijo nastopila v več vojnah in tudi razširila svojo oblast na celo deželo na temelju mirovnih pogodb iz let 1736, 1769 in 1787. Leta 1812 ni Rusija pridobila Besarabije storila Rumuniji, ki je bila ustvarjena šele pol stoletja pozneje, n'kake krivice, temveč nasprotno v bukarštanskem miru utrdila privilegije Valaške in Moldavke ter obnovila oblast "gospodarjev" v teh dveh deželah. Pred rumunsko okupacijo leta 1918 ni nikdar cela Besarabija pripadala Rumuniji.

ji, ki je dobila v pariškem l. 1856 samo majhen del te le med Prutom in Jajpohom ob Donavi s trdnjavama Ia in Kilijo, pa še to samo po gi Napoleona III., ki je na val na ta način odrezati od Donave in balkanskih d Ta odtrgani kos je pa bil R zopet vrnjen l. 1878 z berlí mirovno pogodbo. Leta 191 Rumunija izrabila brezmočje nju državljanske vojne se na joče Rusije in dala 27. novem v senci bajonetov odglasova Sfatul Tearei združenje Besar je z Rumunijo, SSSR kot nasle ca carske Rusije, tega samovol ga čina rumunske vlade nikda bo priznala.

Koncert na sodišču. — Na kem londonskem sodišču se je davno pripetila sledeča vesela godbica. Obtožena sta bila mo žena radi prosičenja. Polici agent, ki ju je privedel, je izpo dal, da sta obtožena delala v kanški šunder s tem, da je pels, možpa je igral na pišč nekaj, iz česar se ni dala pos nobena melodija. Obtoženece proti tej izpovedi ostro prote ral ter ponudil sodnikom, da dokaže svoje zmožnosti v svira na piščalko. Predsednik sodi je zaukazal, naj mu prinese pišč ko in obtoženece je z zanosom igral neko narodno popevko. Pr sednik sodišča je bil tako nave šen, da je aviraleu glasno zap al in izjavil, da je obtoženece ravnost umetnik na svojem gl bilu. Obtoženece, kakor tudi nje va žena sta bila seveda oproste vsake kazni.

Junaška snubitev. — V Tibe se snubi na prav čuden način. se je mladenič zagledal v devoj in ima trdno zaupanje, da ne b odvrgnjen, gre ter snubi. Ob poč ku svojega govora vzame snubi volneno krplco, namočeno v olj jo užje in jo dene gorčo na g lo roko. Počasi gori ta čudni sten povzroča globoko opekline in v like bolečine. Toda snubašč ostan miren, mirno zasnuhi in izvolje ka opazuje junaštvo svojega snu ba, ki vkljub mukopolni bolečin kaže vesel in srečen obraz, kako dokaz velike ljubezni. Ona mika da je ni stvari na svetu, ki bi bil njenemu snubcu pretežka žrtev da bi ž njo pridobil njeno ljube zen. Ko sten zgori na roki, izreč izvoljenka svoj "da" in kmalu nato je svatba.

Tu je Gramofon VICTOR

Najglasnejši in najljubši kar jih sploh svet izdelal.

IME VICTOR POVE VSE.

Cene za prave glasne Victrola s rogom ali brez roga je: \$22.50 do \$480.00. Prave Victor plošče Slovenske, Hrvatske in Nemške za ples in petje je cena 75c.

Mi smo edini Slovenci v cel Ameriki ko prodajamo prave Victrola in Victor plošče. Cenike v vseh jezikih Vam pošljemo brez plačno.

Victrola ne hrepi, ne šumi, am pak poje čisto in glasno kot sv Imamo tudi v zalogi nove Plano role Slovenske, Hrvatske in Nemške, cena 60c do \$1.25. En po skus Vam bo dokazal. Pišite na

IVAN PAJK,

Victor Dealer

24 Main St., Conemaugh, Pa.

ALI STE KDAJ PREISKUSILI

Severa's Esko

HAZILO ZOPER SRBEČICO?

Cena 80 centov

V LEKARNAH VSEPOVSOD.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Josip Jurčič:

PONAREJENI BANKOVCI.

Fovest iz domačega življenja.

(Dalje.)

"Bog daj, Bog daj," odgovori na pozdrav gosposki tujee na cesti in tudi svoje korake pospeši tako, da gresta vitric.

"Kam mahate, oče, kam?"

"V semenj grem; par voličev bom kupil, pravim," odgovori Zakrajec.

"Voli greste kupovati?" vpraša tujee v zanošeni gosposki obleki in se Zakrajec naglo približa še bolj. Ko bi bil Zakrajec vaju ljudi opazovati, opazil bi bil, da se to zadnje vprašanje tujevo sdi nekako veselo, iznenadeno, kakor bi hotel reči: "Aha, ta kmet ima pa denar, držimo se ga."

Vendar Zakrajec ni tega nič opazil; sam pošten, mislil je, da so tudi drugi pošteti, vsaj da največ, če le morejo biti.

Govorila sta potem o mnogih stvareh: kako zimna kaže, koliko so mihi po polju škode naredile in podobne kmetске reči, tako, da se je Zakrajec še čudno zdelo, kako da ta "gosposki" človek (to seveda je bil zdaj malo v zanošeni obleki, ali morda je doma imel boljše) tako modro ve govoriti o vseh teh rečeh, prav kakor kakov pravi stari kmet.

Zakrajec je bil vedno zaupnejši. Tako je "gosposki človek" kmalu zvedel skoraj vse, kako so stvari doma pri Zakrajcih, koliko ima živine, koliko polja, gozda itd.

"Koliko ste privedli lani pri voléh?" vpraša "gospod" Zakrajec.

"Pri voléh? Lani? Ne veliko. Samo štirideset goldinarjev. Ali voliz sem j njimi in kup ni bil poskočil," odgovori Zakrajec.

"Štirideset goldinarjev. To ni mnogo. Pa pomislite, koliko ste trpeli. Tako daleč ste šli v semenj, kakor greste zdaj. Trudni ste bili in potni, ko ste domov prišli. In potlej, kolikokrat ste mahnil s koso za voli, kolikokrat ste jim oprti koš zanesli v jasli, koliko nedelj popoldne ste jih morda sami na pašo gnali kje ob kakem robu, na vzorjih ste pašli ob vrvi, da ste jim morali zmerom na gobee gledati," govori tujee, kakof bi bil navdušen. "Ni li res?"

"I res je tako, kakor pravite, sam sem jih pasel časih, i. dostikrat, kadar sem utegnil," reče Zakrajec, kateremu je bilo tujevo kratko naslikanje trpljenja volovske reje kmetove prav všeč.

"Vidite, koliko trpljenja imate celo leto, dan na dan samo z voli, potlej pa le štirideset goldinarjev privedite, in nič več, samo štirideset!" reče tuji gosposki sopotnik.

"I, res ni Bog ve kaj, ali, kaj čemo, to je naše kmetsko, mi moramo trpeti," pravi Zakrajec. "Več se ne da in kdor hoče, da mu kak krajcar pride v hišo, da ima za davek, sol in podplate, ne more drugače, kakor da dela."

"Tudi drugače se more denar dobiti, brez trpljenja," odgovori tujee skrivnostno.

"Kako?" vpraša Zakrajec čudeč se in ogleda svojega sopotovalca natančneje.

"Le gléjte me," pravi modro oni. "Ali če sem prav tak le, skoraj raztrgan, pa imam vendar zmerom denarja, kolikor hočem. Doma imam devet novih oblek in devet parov novih čevljev in zlate prstane; ali kadar po svetu hodim, oblečem se nalašč tako le bolj slabo, da se ljudje manj zmenijo zame. Nu, in ker vidim, da ste Vi tako pošten in dober človek, kakor že dolgo nisem nobenega našel, ne bi rekel, da Vam ne povem, kako se denar dobi brez truda in dela. Nekoliko ljudi sem že srečnih naredil. Prej ni imel dosti, ali pa nič, zdaj se bogatiri, da je veselje videti ga, kako se k maki vozi, pečenko je in klobase, pa vino pije, kolikor hoče."

"Pa ne da bi Vi kakšne vraže znali?" vpraša Zakrajec smeječ se, ker na vsa babja pripovedovanja on vendar ni veroval.

"Bežite, bežite!" pravi "gospod" ter poseže v žep, izvleče nekoliko raztrgano denarnico ter poišče bankovce za deset goldinarjev.

"Ali ni to denar?"

"Je, desetak je," reče Miha.

"Kaj mislite, da je sam od sebe ali od Boga vzrasel, kakor orehovo drevo iz semena?"

"I menda ne," odgovori Zakrajec, "časih sem ališal, da delajo take desetake in druge bankovce tam pri cesarju na Dunaju tam nekje."

"Nu, da, delajo jih, naredijo jih. A kar dela eden človek, to stori tudi drugi, če zna, pa znati je treba."

"Vi znate?" vpraša Zakrajec in korak mu zastane. "Denar znate delati?"

"Zakaj pa ne?" odgovori gosposki človek.

"Kaj nisem črne šole študiral daleč v laški deželi? Znam, znam; to mi je lahko, kakor Vam spomladi zviti meženo vrbovo trto."

"Pa ga znate res tako narediti, bankovce, da je tak, kakor cesarski, da ga nobeden ne pozna, tudi davkar ne?" vpraša Zakrajec.

"Take-le znam, glejte. Ali bi jih Vi poznali, da so moji?" Reklj pokaže tujee dva bankovca desetgoldinarska.

"Jaz že ne bi poznal," odgovori Zakrajec in obenduje dva pomoljena si desetaka.

"Nu, vidite," pravi tujee zmagovito.

"In nobeden ne bi vedel, da nista prava?" vpraša Zakrajec dalje in glas se mu nekako tresce, ker rojilo mu je že po glavi.

"Nu, ne porečem, tam prav na Dunaju tisti, ki jih delajo, ali pa v Graecu in v Ljubljani tista velika gospoda, ki z Dunaja pisma dobivajo in skrivnato vedo, taki bi morda že spoznavali, kaj je moje delo in kaj je njih delo, čeravno je moje ravno tako dobro ali pa še boljše. Saj veste, da še čevlji ni čevlji nikoli podoben in lice ne lice. A ne mislite, da nosim jaz svoje desetake tej veliki gospodi na nos? Čemu? Saj lahko med kmeti in drugimi ljudmi živim, med temi pa velja povsod moj desetak toliko kakor cesarjev." Tako razklada tujee.

Zakrajec je zdaj vse verjel, kar je ta lopov govoril. On ni bil šolan, niti ne mnogo izkušen po svetu. Začne se mu v glavi delati podoba, kako prijetno bi bilo, ko bi imel denarja kolikor bi hotel. Zanj, za ženo, za otroke, za vse bi bilo lepo in prijetno. Koliko mora človek prevzdigniti, prebiti, prenesti, prepotiti se in časih si celo pri ustih pritrpati, predno kak denar dobi v hišo.

(Dalje prihodnjšč.)